

SPRÁVA O PLNENÍ ÚLOH KONZULÁRNEJ SLUŽBY SR V ROKU 2019

Konzulárne orgány Slovenskej republiky v roku 2019 okrem iného:

- vybavili **32 034 žiadostí o víza** (oproti r. 2018 nárast o 2 246);
- **overili 46 518 listín**, kópií, podpisov a prekladov (nárast o 1 070);
- vybavili **16 428 žiadostí o vydanie cestovného pasu** (nárast o 2 572), **3 660 žiadostí o vydanie občianskeho preukazu** (nárast o 415), **543 žiadostí o vydanie vodičského preukazu** (pokles o 36) a **4 671 žiadostí o vydanie náhradného cestovného dokladu** (nárast o 328) občanom SR;
- zrealizovali **9 134 úkonov matričnej agendy** (nárast o 1 329);
- riešili **2 758 prípadov štátnoobčianskej agendy** (nárast o 3);
- **zosobášili** v zahraničí **28 párov** (pokles o 6);
- doručili **5 351 osobných predmetov stratených** v zahraničí ich vlastníkom v SR (pokles o 1 056);
- spracovali **1 728 žiadostí o Výpis z registra trestov** Generálnej prokuratúry SR (nárast o 195);
- zaregistrovali **1 414 oznámení o trestnej činnosti občanov SR** v zahraničí (pokles o 1 165);
- boli **konfrontované s 913 úmrtiami** slovenských občanov (pokles o 4);
- pomáhali **1 355 raneným a hospitalizovaným** občanom SR (nárast o 976);
- poskytli **pomoc v núdzi v 6 094 prípadoch** (nárast o 604);
- odpovedali na **101 422 e-mailových dožiadaní** (nárast o 12 812).

Z porovnania vyššie uvedených vybraných konzulárnych úkonov vyplýva medziročný nárast ich početnosti vo výške 8 %.

1. VÝCHODISKÁ HODNOTENIA

Správa o činnosti konzulárnej služby za rok 2019 sumarizuje výsledky dosiahnuté sieťou **74 konzulárnych pracovísk zastupiteľských úradov SR** (ďalej len „ZÚ“) a konzulárnym odborom **MZVEZ SR** (ďalej len „KONZ“) pri poskytovaní konzulárnej ochrany, asistencie, pomoci a služieb. Pretože ZÚ nemajú prístup k úplným informáciám o udalostiach, ktoré sa týkajú slovenských občanov v zahraničí (napr. presný počet hospitalizovaných osôb, úmrtí, odňatých detí, trestne stíhaných osôb a pod.), správa **hodnotí len údaje, o ktorých majú ZÚ a KONZ poznatky.**

Pri hodnotení dosiahnutých výsledkov konzulárnej služby SR v roku 2019 treba zohľadniť podstatné faktory, ktoré ovplyvňovali ňou zabezpečované úlohy, akými sú napr. počet konzulárnych pracovísk ZÚ, ich personálny stav a vybavenie prostriedkami IKT, elektronizácia konzulárnej agendy, bezpečnostná situácia a teroristické hrozby vo svete, zmeny vo vízovej a pobytovej politike, príprava na brexit a pod.

V roku 2019 zabezpečovalo konzulárne služby v prospech občanov SR i cudzincov **celkom 74 zastupiteľských úradov SR¹** vrátane ZÚ Baku, ktorý bol zriadený k 1. 10. 2019. Konzulárne úseky týchto ZÚ boli obsadené celkovo **93 diplomatickými zamestnancami**, však

---

¹ Zoznam ZÚ je zverejnený na webovom sídle MZVEZ SR www.mzv.sk

z toho len 30 konzulmi „na plný úväzok“ a až 63 zamestnancami s výkonom konzulárnej agendy v rámci kumulovaných funkcií (zastupovanie vedúceho ZÚ, politická agenda, ekonomická diplomacia, hospodársko-finančná agenda, bezpečnostno-komunikačná agenda a pod.), z toho v 5-tich prípadoch priamo vedúcimi ZÚ (4 veľvyslancami a 1 generálnym konzulom). Do plnenia úloh konzulárnej služby boli zapojení aj **konzulárni úradníci** (t. j. administratívno-technickí zamestnanci, zmluvné sily a miestne sily) **v celkovom rozsahu 93,75 pracovných úväzkov.**

V zmysle zákona č. 151/2010 Z. z. o zahraničnej službe v platnom znení, ako aj zamerania zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky, bola pozornosť konzulárnej služby primárne sústredená na poskytovanie **včasnej, profesionálnej a empatickej konzulárnej ochrany občanom SR v zahraničí. Za rok 2019 MZVEZ SR neevидуje žiadnu opodstatnenú sťažnosť na výkon konzulárnych služieb.**

Na vysokú cezhraničnú mobilitu Slovákov reagovala konzulárna služba aj formou zlepšenia ich informovanosti pred cestou do zahraničia. Na tento účel boli **využívané doplnkové formy konzulárnych služieb, predovšetkým činnosť Konzulárneho informačného centra (ďalej „KIC“),** informácie publikované na webovom sídle rezortu, informačné šoty zverejnené na sociálnej sieti, uvítacie SMS, mobilná aplikácia „Svetobežka“, tlačové konferencie (pred letnou aj zimnou turistickou sezónou) a viaceré host'ovania riaditeľa konzulárneho odboru vo vysielaní elektronických médií.

Súčasťou siete ZÚ SR, ktoré sa podieľajú na poskytovaní pomoci a služieb slovenským občanom v zahraničí, sú aj **konzulárne úrady (ďalej „KÚ“)** vedené **honorárnymi konzulárnymi úradníkmi (ďalej „HKÚ“).** Tie, po organizačnej zmene, ktorá bola výsledkom vnútorného auditu, od 1. 11. 2017 spadajú do pôsobnosti sekcie ministra. **K 31. 12. 2019 pôsobilo vo svete spolu 192 HKÚ, z ktorých cca 40 % je poverených aj výkonom vybraných konzulárnych funkcií (osvedčovaním verejných listín a vydávaním náhradných cestovných dokladov).** HKÚ tiež pomáhajú veľvyslanectvám a generálnym konzulátom SR v oblasti konzulárnej asistencie občanom SR.

2. KONZULÁRNA OCHRANA OBČANOV SR

Vysoký počet ciest našich občanov do zahraničia, spolu s početnou komunitou slovenských občanov žijúcou v rôznych štátoch sveta sa úmerne premieta do počtu žiadateľ'ov o konzulárnu ochranu, ktorá je zákonom o zahraničnej službe definovaná ako súbor opatrení, úkonov a konaní, ktorými sa zabezpečuje podpora, pomoc a ochrana v núdzi a v krízovej situácii. Od roku 2013 počet intervencií konzulárnych orgánov v prospech občanov SR narastal priemerne o 500 prípadov ročne. V roku 2016 sa nárast mierne zastavil, rok 2017 dokonca znamenal istý medziročný pokles prípadov poskytnutej konzulárnej ochrany (v roku 2016 bola poskytnutá ochrana v 4 079 a v roku 2017 v 3 758 prípadoch). V roku 2018 bol zaznamenaný opätovný nárast počtu prípadov konzulárnej ochrany – spolu v 5 492 prípadoch, **pričom tento trend pokračoval aj v roku 2019 – išlo o 6 094 prípadov.**

Počas roku 2019 neboli slovenskí turisti priamo ohrození teroristickými útokmi v zahraničí a nevznikla ani potreba hromadnej evakuácie do SR s využitím špeciálu Leteckého útvaru MV SR v súvislosti s mimoriadnou udalosťou.

Obet'ami tragickej havárie lietadla spoločnosti Ethiopian Airlines, ktoré sa začiatkom marca 2019 zrútilo počas letu z Addis Abeba do Nairobi, boli aj 4 občania SR. ZÚ

Addis Abeba a MZVEZ SR v súčinnosti s NÚ Interpol, poskytovali až do repatriácie telesných pozostatkov obetí do SR v októbri 2019 konzulárnu asistenciu pozostalým. ZÚ Addis Abeba tiež priebežne poskytoval súčinnosť pri komunikácii medzi príslušnými štátnymi orgánmi oboch krajín a KONZ bol nápomocný pri nadväzných administratívnych úkonoch v SR.

Hurikán Faxai, ktorý zasiahol oblasť Tokia spôsobil prerušenie pozemnej a leteckej dopravy. MZVEZ SR vydalo k situácii ICV. Situáciou bola zasiahnutá aj početná skupina slovenských občanov z umeleckého súboru Cantica Nova z Trnavy. Členovia súboru pre kalamitu a zablokovanie autobusu nestihli odlet z Tokia do Viedne. MZVEZ SR v spolupráci s MV SR aktívne riešilo možnosti náhradnej prepravy súboru do SR, vrátane možnosti vyslania špeciálu Leteckého útvaru MV SR. Situáciu sa podarilo vyriešiť prostredníctvom ZÚ Viedeň a v súčinnosti s leteckou spoločnosťou Austrian Airlines.

Albánsko zasiahli dve silné zemetrasenia z toho prvé o sile 5,8 Richtrovej stupnice spôsobilo menšie materiálne škody a obišlo sa bez ľudských obetí. Druhé zemetrasenie o sile 6,4 Richtrovej stupnice s niekoľkými následnými otrasmi, bolo zreteľné najmä v letovisku Drač, kde sa zrútili 2 budovy, čo si vyžiadalo viac ako 50 obetí. V tejto súvislosti vyhlásila albánska vláda mimoriadny stav na obdobie 30 dní. V spolupráci MZVEZ SR, MV SR a MO SR bola Albánsku poskytnutá materiálna humanitárna pomoci na odstránenie následkov.

ZÚ Nikózia poskytoval aktívnu súčinnosť a konzulárnu pomoc slovenským turistom, ktorí v dôsledku **výbuchu trhavín vo vojenskom muničnom sklade v oblasti Kyrenia v tzv. Severocyperskej tureckej republike** boli evakuovaní z hotelových komplexov. Detonačná vlna spôsobila materiálne škody aj v hoteli, v ktorom bolo ubytovaných 228 slovenských občanov, väčšina z nich utrpela šok a prejavila záujem bezodkladne sa vrátiť do SR. Následkom výbuchu bola jedna občianka SR ľahko zranená. MZVEZ SR v spolupráci s MV SR riešilo okamžitý spôsob prepravy občanov do SR a alternatívne vyslanie leteckého špeciálu. Občania sa nakoniec rozhodli využiť komerčnú ponuku slovenských cestovných kancelárií.

V priebehu roku 2019 bol zaznamenaný zvýšený počet podnetov zo strany občanov SR z dôvodu **oneskorených odletov z dovolenkových destinácií**, kedy turisti požadovali zabezpečenie návratu špeciálom Leteckého útvaru MV SR. Keďže ani v jednom prípade neboli naplnené meritórne ani procesné podmienky vyslania špeciálu, uvedené požiadavky neboli reflektované. Klientom bola zo strany ZÚ SR poskytovaná konzulárna asistenciacia v mieste pri komunikácii s cestovnými kanceláriami a ich delegátmi, leteckými spoločnosťami, príslušnými letiskami, resp. zariadeniami poskytujúcimi náhradné ubytovanie. ZÚ Sofia takto poskytoval súčinnosť 100 občanom SR pri ich odloženom odlete z Burgasu do Košíc. Obdobnú asistenciu poskytol ZÚ Atény v dvoch prípadoch odloženého a v jednom prípade zrušeného letu.

V rámci projektu „Bezpečná turistická sezóna - TOURS 2019“ pôsobili príslušníci Policajného zboru SR (ďalej len „PZ SR“) počas letnej turistickej sezóny **v chorvátskych letoviskách Crikvenica a Trogir**. Cieľom projektu je pomoc (najmä) slovenským turistom, prevencia pred páchaním priestupkov a trestných činov, bezpečnosť cestnej premávky, dohľad nad štátnou hranicou a bezpečnosťou na mori. V letnom období **riešili slovenskí policajti 371 prípadov pomoci slovenským turistom a turistom z iných štátov**.

KONZ, KIC, diplomatická služba MZVEZ SR a dotknuté ZÚ podrobne monitorovali situáciu (nielen) počas spomínaných mimoriadnych udalostí a kontaktovali občanov SR zaregistrovaných v systéme dobrovoľnej registrácie. V tejto súvislosti možno pozitívne hodnotiť pôsobenie **Krízového a monitorovacieho centra, ktoré potvrdilo opodstatnenosť**

prepojenia procesov krízového manažmentu a konzulárneho krízového manažmentu v rezorte MZVEZ SR.

2.1. Nefinančná pomoc v núdzi

Nefinančná konzulárna pomoc predstavuje komplex opatrení (s výnimkou finančnej pomoci), ktoré musia ZÚ zabezpečiť na prekonanie núdzového stavu, v ktorom sa občania SR ocitnú v zahraničí. Takmer všetky žiadosti našich občanov o poskytnutie pomoci spadali do tejto kategórie konzulárnej asistencie. **V roku 2019 poskytovalo nefinančnú pomoc 51 ZÚ** (prevažne išlo o ZÚ pôsobiace v krajinách Európy) **v 6 089 prípadoch** (v roku 2018 išlo o 5 490 prípadov, v roku 2017 išlo o 3 755 prípadov poskytnutej nefinančnej pomoci). **Najvyšší počet prípadov poskytnutia nefinančnej pomoci v núdzi zaznamenali ZÚ Záhreb (1 078), Berlín (801), Budapešť (577), Praha (540), Haag (527), GK Krakov (390), Varšava (254), Viedeň (253), Paríž (223) a Madrid (199).**

Aj v roku 2019 sa časť slovenských občanov dožadovala zabezpečenia intervencie v prípadoch, ktoré boli mimo zákonných kompetencií konzulárnej služby (napr. pomoc vodičom kamiónov pri vybavovaní oslobodenia od pokút za dopravné priestupky, riešenie krádeží, úhrada nákladov za poskytnuté zdravotnícke služby a pod.).

2.2. Finančná pomoc v núdzi

V roku 2019 bola poskytnutá finančná pomoc v núdzi piatim občanom SR, a to dvom zo strany ZÚ Londýn, dvom zo strany GK Krakov a jednému zo ZÚ Belehrad (v roku 2018 poskytli finančnú pomoc dvom občanom ZÚ Sofia a ZÚ Paríž). Išlo o prípady, v ktorých nebolo možné zabezpečiť finančné prostriedky na návrat do SR využitím medzinárodného finančného transferu. Prevažná väčšina občanov SR, ktorá sa v zahraničí dostane do finančnej tiesne však dokáže vyriešiť svoju situáciu prostredníctvom peňažných ústavov či spoločností poskytujúcich služby finančného transferu.

2.3. Ochrana práv maloletých v zahraničí

Úloha ZÚ pri ochrane práv maloletých spočíva predovšetkým v súčinnosti a sprostredkovaní dožiadaní slovenských súdov, Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej „CIPC“) a ďalších slovenských orgánov vo vzťahu k príslušným úradom štátov pôsobnosti ZÚ. Vzhľadom na komplikovaný právny, politický a sociálny rozmer ochrany práv maloletých, ako aj mediálnu exponovanosť témy (osobitne v prípadoch tzv. rodičovských cezhraničných únosov detí) je **táto oblasť činnosti konzulárnej služby jednou z najcitlivejších a najkomplikovanejších agend. Ochrana práv maloletých v zahraničí predstavuje jednu z priorít rezortu diplomacie.**

ZÚ Káhira asistoval pri **repatriácii 2 maloletých občanov SR, ktorí boli obeťami rodičovského únosu do Egypta. Ich návrat do SR sa podarilo realizovať v júli 2019 po takmer 7 rokoch** intenzívnej diplomatickej a konzulárnej komunikácie s egyptskou stranou.

Od októbra 2019 sa konzulárna služba intenzívne zaoberá poskytovaním súčinnosti **v návratovom konaní dvoch maloletých občanov SR, ktorí boli ich otcom neoprávnene premiestnení do USA.**

Miera zapojenia ZÚ do riešenia takýchto prípadov závisí od toho, či krajina pôsobnosti ZÚ je zmluvnou stranou Haagskych dohovorov o právnej ochrane maloletých (Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa, Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí a Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny). **V signatárskych štátoch Haagskych dohovorov preberá kompetencie v riešení prípadu partnerský orgán CIPC, ktorému ZÚ poskytujú súčinnosť. V štátoch, ktoré nie sú zmluvnými stranami zmienovaných dohovorov (napr. Egypt), prípady ochrany maloletých riešia ZÚ a KONZ v úzkej súčinnosti s CIPC.**

2.4. Odobratie maloletých rodičom rozhodnutím úradov cudzích štátov

Pri zabezpečovaní ochrany práv maloletých v zahraničí sa CIPC v roku 2019 zaoberalo 151 aktívnymi konaniami súvisiacimi s odňatím detí zo starostlivosti rodičov, z toho 52 bolo začatých v roku 2019 (z celkového počtu je najviac Veľká Británia – 28, následne Rakúsko – 11, Nemecko – 8, Česko – 2, Taliansko – 1, Nórsko – 1, Francúzsko 1). V roku 2018 poskytovalo súčinnosť CIPC v 278 prípadoch, v roku 2017 v 502 prípadoch.

2.5. Obete obchodovania s ľuďmi

Službu prednávratovej asistencie a asistovaných dobrovoľných návratov zabezpečuje pre MV SR na základe zmluvy o poskytovaní služieb Slovenská katolícka charita. **V roku 2019 bola služba prednávratovej asistencie poskytnutá v 14 prípadoch a v 7 ďalších bol realizovaný asistovaný dobrovoľný návrat obetí obchodovania s ľuďmi** – slovenských občanov zo Spojeného kráľovstva, Talianska, Švajčiarska, Rumunska a Holandska do SR. Ide o pokles v porovnaní s rokom 2018, kedy evidovali ZÚ 26 takýchto prípadov, pričom v 6-tich z nich sa podieľali na asistovanom návrate obetí do SR (v roku 2017 išlo o 21 prípadov).

Za účelom zabezpečenia jednotného postupu pri realizácii asistovaných dobrovoľných návratov v spolupráci so ZÚ SR v zahraničí bola v roku 2019 na základe spolupráce KONZ s MV SR vypracovaná metodika „**Postup zastupiteľských úradov Slovenskej republiky pri realizovaní pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi**“, určená pre zamestnancov konzulárnej služby v zahraničí. Zástupcovia KONZ zrealizovali stretnutie s poskytovateľmi starostlivosti obetiam obchodovania s ľuďmi v rámci Programu podpory a ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi, ktoré bolo zamerané na identifikáciu a starostlivosť o obeť obchodovania s ľuďmi, pohovory so súkromným služobným personálom zahraničných diplomatov v rámci ich misí na území SR a prevenciu potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi.

2.6. Účelové sobáše

V hodnotenom období boli zaznamenané informácie o tomto negatívnom spoločenskom fenoméne na **ZÚ Nikózia, ktorý informoval o 10 prípadoch. Išlo predovšetkým o občanov Pakistanu a Indie, ktorí sa cez sociálne siete kontaktovali so slovenskými občiankami** zo sociálne slabších vrstiev. Následne im zabezpečili letenku na Cyprus s cieľom zosobášiť sa s nimi ako občiankami EÚ, čo by im otvorilo právne jednoduchšiu možnosť dostať sa do schengenského priestoru (v roku 2018 išlo o 8 prípadov, v roku 2017 o 16 prípadov).

ZÚ Madrid participoval na riešení prípadu násilne zavlčenej občianky SR, ktorú zadržoval občan Pakistanu. Pod zámienkou práce ju vylákal do Nemecka, následne previezol do Španielska, kde ju nútil k uskutočneniu sobáša s cieľom získať štatút rodinného príslušníka občana Európskeho hospodárskeho priestoru.

2.7. Trestná činnosť občanov SR

Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch upravuje právo cudzinca zadržaného v zahraničí na kontakt so svojím ZÚ. Príslušné orgány štátu, v ktorom bol cudzinec zadržaný, môžu informovať o jeho zadržaní, uväznení, vzatí do väzby alebo o obmedzení jeho osobnej slobody len v prípade, ak o to sám požiada. Keďže ZÚ nemajú možnosť domáhať sa z vlastnej iniciatívy informácií súvisiacich s trestnou činnosťou svojich občanov v zahraničí, údaje o skutočnostiach súvisiacich s ich trestnou činnosťou sú len čiastkové.

V roku 2019 boli ZÚ informované o 1 414 prípadoch trestnej činnosti či podozreniach zo spáchania trestnej činnosti občanmi SR v zahraničí (2 579 v roku 2018, 2 646 v roku 2017 a 2 557 v roku 2016). Oproti predchádzajúcim rokom ide o markantné zníženie, avšak nie o všetkých trestných činoch či podozreniach sú slovenské úrady informované, a preto môže byť štatistický údaj skreslený. **ZÚ Londýn bol vyrozumený o trestnej činnosti až v 655 prípadoch slovenských občanov** (rok predtým 481), ZÚ Praha o 157 (194 v roku 2018), ZÚ Budapešť 100 (2018 - 160) a ZÚ Haag 94 (2018 - 42). V roku 2019 neevidovalo až 28 ZÚ v krajinách svojej akreditácie žiadny prípad trestného stíhania našich občanov.

2.8. Zranenia, úrazy a hospitalizácie

V roku 2019 informovali ZÚ celkom **o 1 355 prípadoch zranení a hospitalizácií slovenských občanov v zahraničí, čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom rapidný nárast až o 357 percent** (379 v roku 2018). Najčastejšie sa táto agenda objavovala, zrejme z dôvodu turistickej obľúbenosti Turecka, v konzulárnej agende ZÚ Ankara. V poradí ďalšími ZÚ sú Praha (83), Budapešť (54) a Londýn (13).

ZÚ zväčša vystupujú v prípadoch zranenia či hospitalizácie len ako sprostredkovateľ medzi zdravotníckymi zariadeniami a príbuznými hospitalizovanej osoby, predovšetkým ak treba v komunikácii s nemocničným personálom preklenúť jazykovú bariéru.

Viacere ZÚ kriticky hodnotili spoluprácu s poisťovňami pri riešení prípadov hospitalizácie a úmrtí občanov SR, a to aj napriek skutočnosti, že občania mali uzatvorené cestovné poistenie. Spolupráca býva komplikovaná, zdĺhavá a málo efektívna.

Treba zdôrazniť, že údaje o počte zranených a hospitalizovaných osôb nie sú úplné, pretože orgány prijímajúcich štátov poskytujú diplomatickým a konzulárnym úradom cudzích krajín informácie len sporadicky a najčastejšie tiež len so súhlasom dotknutých osôb.

2.9. Úmrtia

ZÚ informovali v roku 2019 o úmrtí 913 občanov SR (917 v roku 2018). Počet úmrtí občanov SR v zahraničí bol približne na tej istej úrovni ako v roku 2018. **Z uvedeného počtu informoval ZÚ Praha o 613 úmrtiach** (približne 67 %), Londýn o 66. Na území NSR (ZÚ Berlín + GK Mníchov) boli úrady informované o 32 úmrtiach. Nasledujú ZÚ Bern (25), Viedeň (19) a Budapešť (18).

V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že **vo väčšine prípadov nešlo o úmrtie turistov zo SR** cestujúcich do zahraničia krátkodobo (napr. za účelom cestovného ruchu), **ale o občanov SR s dlhodobým či trvalým pobytom v zahraničí.**

V prípade získania informácie o úmrtí je úlohou konzulárnej služby vyrozumieť o tejto udalosti príbuzných či blízke osoby a informovať ich o skutočnostiach nevyhnutných na prepravu telesných pozostatkov do SR, či zabezpečenie pohrebu zosnulého občana v štáte, v ktorom zomrel. V niektorých prípadoch, pokiaľ občan SR zomrel na území štátu, ktorý nie je signatárom dohovoru o preprave tiel zosnulých, vystavuje ZÚ sprievodný list na prepravu telesných pozostatkov. **V roku 2019 boli sprievodné listy vystavované na 20-tich ZÚ v zahraničí v počte 69 kusov, najviac na ZÚ Londýn (30) a ZÚ Rím (13).**

3. KONZULÁRNE SLUŽBY

3.1. Osvedčovanie písomností, podpisov a prekladov

Zo strany občanov SR i cudzincov je **najčastejšie vyžadovanou službou poskytovanou konzulárnymi orgánmi osvedčovanie písomností, podpisov a prekladov.** Možno konštatovať, že na tejto agende sa v rôznom rozsahu podieľajú všetky slovenské ZÚ, ktoré sú poverené výkonom konzulárnych funkcií, vrátane ZÚ Vatikán. V roku 2019 ZÚ v zahraničí vykonali **spolu 46 518 osvedčovacích úkonov** (v roku 2018 to bolo 44 029 a v roku 2017 to bolo 51 209 úkonov).

Najvyšší podiel na počte vykonaných osvedčení podpisov a listín (nepočítajúc preklady) mali v roku 2019 **ZÚ Hanoj (3 004), Londýn (2 277), Teherán (1 671), Moskva (1 539), Kyjev (1 492) a Praha (1 064).**

Osvedčovanie verejných listín vydaných v SR, ktoré sú určené na použitie v zahraničí a tiež konzulárnych listín vydaných ZÚ iných štátov pôsobiacich či akreditovaných v SR, zabezpečuje **osvedčovacie pracovisko KONZ na Pražskej ul. č. 7.** **V roku 2019 toto pracovisko prijalo 3 960 žiadostí o vyššie overenie listín** vydaných inštitúciami SR na použitie v zahraničí, ako aj listín vydaných diplomatickými a konzulárnymi úradníkmi zastupiteľských úradov akreditovaných v SR. V porovnaní s rokom 2018 bol zaznamenaný **pokles overovacích úkonov o 242, ktorý súvisí s prístupom ďalších dvoch krajín k Dohovoru o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín (Filipíny a Guyana).** Z prijatých podaní bolo 954 dokladov overených formou apostilu na použitie v krajinách Dohovoru. Išlo o pokles oproti roku 2018 o 116 úkonov, ktorý sa prisudzuje uplatneniu nariadenia EP a Rady (EÚ) 2016/1191 od 16. februára 2019 o verejných listinách, vďaka ktorému sa odstránila administratívna záťaž pre občanov súvisiaca s apostiláciou.

V rámci elektronizácie konzulárnych služieb, poskytovaných na ZÚ SR, bolo na základe elektronických žiadostí o vydanie výpisu z registra trestov SR v roku 2019 na KONZ vybavených 97 žiadostí o vyššie overenie výpisu z registra trestov, podaných prostredníctvom ZÚ SR.

Správny poplatok za vyššie overenie nebol vybratý v 64 prípadoch. Išlo o žiadosti o vyššie overenie listín vydaných Generálnou prokuratúrou SR v rámci medzinárodnej právnej pomoci podľa paragrafu 4 ods. 1 písm. a) zákona NR SR č. 145/1995 o správnych poplatkoch. **Celková suma vybratých poplatkov v roku 2019 bola 79 200,- eur.**

Súčasťou osvedčovacej agendy je aj **overovanie prekladov** predložených žiadateľmi alebo vyhotovených na základe ich požiadaviek priamo ZÚ. Spolu bolo **v roku 2019**

vykonaných 2 370 osvedčení predložených prekladov a 2 717 prekladov zabezpečených priamo ZÚ. Najvyšší počet osvedčovaných prekladov pripadol na ZÚ Tel Aviv (266), Káhira (240), Brusel (227), Ottawa (185) a New York (94), ktoré spolu vykonali osvedčenie na 1 305 predložených dokladoch, čo je v pomernom vyjadrení viac ako 53 % z celkového počtu za r. 2019. **Pokiaľ ide o preklady vyhotovované ZÚ, najviac ich bolo vyhotovených na ZÚ Londýn (690)**, ZÚ Tel Aviv eviduje 316 vyhotovených prekladov, ZÚ Bangkok 201, Brusel 182, Užhorod 150 a Rím 110. Zmiených 6 ZÚ vyhotovilo spolu 1 649 prekladov (61 %). V súvislosti s agendou prekladov je potrebné zmieniť aj vydávanie potvrdení prekladateľa v zmysle § 126 ods. 4 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov o tom, že preklad vykonala v zahraničí oprávnená osoba, pričom najviac takýchto potvrdení v roku 2019 vydal ZÚ Praha (293).

3.2. Cestovné doklady, občianske preukazy a vodičské preukazy

Vybavovanie žiadostí o vydanie osobných dokladov (cestovných pasov, občianskych preukazov, vodičských preukazov a náhradných cestovných dokladov) **patrí dlhodobo medzi najžiadanejšie druhy konzulárnych služieb poskytovaných na ZÚ**. Kým v roku 2005 predstavoval objem žiadostí o vystavenie dokladov predložených na všetkých ZÚ SR úhrne 9 875 podaní a nasledujúcich 5 rokov narastal len pozvoľna (10 952 v roku 2010), v ostatných 9 rokoch nastal **výrazný nárast podaní v tejto agende**, kedy počet žiadateľov stúpol o viac ako dvojnásobok (**22 064 žiadostí v roku 2018, 25 302 v roku 2019**).

Predovšetkým pasová agenda patrí medzi najobjemnejšie konzulárne agendy väčšiny ZÚ. **V roku 2019 požiadalo prostredníctvom ZÚ o vystavenie cestovného pasu celkom 16 428 občanov SR** (13 856 v roku 2018, 15 384 v roku 2017, 14 695 v roku 2016, 14 430 v roku 2015, 13 556 v roku 2014). Už niekoľko rokov sa **najviac žiadateľov** o pasy obracia striedavo **na ZÚ Londýn (4 079) a Praha (2 842)**. V Spojenom kráľovstve i Česku žijú početné komunity občanov SR, pričom v prvom prípade **nárast počtu žiadostí o vydanie cestovného pasu súvisel najmä s príchodom brexitu**, ktorý sa pôvodne očakával koncom marca, resp. septembra 2019. V roku 2019 tieto dva ZÚ spracovali žiadosti 6 921 občanov, čo je takmer polovica z celkového počtu žiadostí. Taktiež ZÚ Viedeň patrila v roku 2019 počtom 1 314 spracovaných žiadostí k popredným spracovateľom tejto agendy. Vysoký počet žiadostí vybavovali tiež ZÚ Tel Aviv (1 123), Dublin (865), ZÚ Bern (686), GK Mníchov (658), Brusel (629), GK New York (580), ZÚ Ottawa (428), Berlín (415) a Haag (370).

Od roku 2013 môžu občania SR, spĺňajúci zákonom stanovené podmienky, podávať na ZÚ taktiež žiadosti o **vystavenie občianskeho preukazu**. Najviac žiadateľov sa v roku 2019 s týmto druhom žiadostí obrátilo **na ZÚ Praha**, ktorý zabezpečoval vystavenie občianskeho preukazu pre 1 115 osôb. V poradí druhým najfrekventovanejším ZÚ bol Londýn (1 026 žiadostí). Oba spomínané ZÚ zabezpečovali vystavenie 2 141 občianskych preukazov, čo predstavuje cca 58 % podielu z celkového počtu **3 660 žiadostí**.

Nový zákon č. 395/2019 Z. z. o občianskych preukazoch nadobudol účinnosť 1. 12. 2019 a do konzulárnej praxe priniesol niekoľko zmien súvisiacich predovšetkým s výrazným rozšírením okruhu občanov, ktorí môžu byť držiteľmi občianskeho preukazu. Najväčšou zmenou je možnosť požiadať na ZÚ o občiansky preukaz aj pre deti mladšie ako 15 rokov, o prvý občiansky preukaz pri dovŕšení 15. roku veku a tiež v prípade, ak má občan trvalý pobyt v zahraničí. Je možno predpokladať, že uvedené zmeny prispievajú k zvýšenému objemu žiadostí o občianske preukazy na ZÚ v nasledujúcom období.

Osoby s trvalým pobytom v SR, či už ide o slovenských občanov alebo cudzincov, majú od roku 2012 možnosť podania žiadosti o výmenu či obnovu vodičského preukazu získaného v SR aj prostredníctvom ZÚ. V porovnaní s ostatnými vyžadovanými osobnými dokladmi je však podiel vydaných vodičských preukazov najnižší. **V roku 2019 možnosť výmeny či obnovy vodičského preukazu prostredníctvom ZÚ využilo 543 osôb** (579 v roku 2018, 685 v roku 2017). Z týchto žiadostí bolo na ZÚ Praha podaných 143 (23 %) a na ZÚ Londýn 114 (21 %).

Slovenským občanom, ktorí sa počas pobytu v zahraničí ocitli z rôznych príčin bez cestovného pasu, **vydali v roku 2019 ZÚ spolu 4 671 náhradných cestovných dokladov** - ďalej len „NCD“ (4 354 v roku 2018, 4 447 v roku 2017). Najviac NCD už niekoľko rokov po sebe vydáva ZÚ Londýn (2 311 v roku 2019, 2 256 v roku 2018) **Podiel ZÚ Londýn na celkovom počte vydaných NCD bol 49,5 %**. Výraznejší počet NCD (medzi 100 až 243) vydali v minulom roku aj ZÚ Dublin, Madrid, Bern, GK Mníchov, Rím, Haag, Paríž, Berlín, Záhreb a Brusel.

V roku 2019 sa na 4 slovenské ZÚ obrátilo 14 občanov iných ČŠ EÚ (9 na ZÚ Nikózia, 3 na GK Užhorod, 1 na ZÚ Pretória a 1 na ZÚ Bangkok) **o vystavenie náhradného cestovného dokladu EÚ** (ďalej len „ETD“). V roku 2018 vydali 3 ZÚ SR 31 takýchto dokladov.

V zmysle zákona č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zabezpečuje konzulárny odbor MZVEZ SR v súčinnosti s odborom dokladov a evidencií Prezídia Policajného zboru SR pasovú agendu v prospech ústavných činiteľov a zamestnancov orgánov štátnej správy, vrátane rezortu diplomacie. **KONZ v roku 2019 takto zabezpečil vystavenie 644 diplomatických a 592 služobných pasov** (v roku 2018 bolo vydaných 604 diplomatických a 457 služobných pasov, v roku 2017 bolo vydaných 691 diplomatických a 604 služobných pasov,).

3.3. Matričná agenda

Matričná agenda v konzulárnej praxi ZÚ zahŕňa predovšetkým vybavovanie žiadostí o zápis matričných udalostí (narodenia, sobáše a úmrtia občanov SR), ktoré sa stali v zahraničí, ďalej zabezpečovanie odpisov matričných dokladov na matričných úradoch v SR a tiež výmenu matrik. **ZÚ v roku 2019 zabezpečili súhrnne 9 134 týchto úkonov** (v roku 2018 to bolo 7 779 úkonov matričnej agendy a v roku 2017 spolu 8 353 úkonov), čo predstavuje **nárast uvedenej agendy o 17,5%** .

Najpočetnejšie zastúpenie v matričnej praxi má agenda **zápisov do osobitnej matriky**. Za rok 2019 bolo zabezpečených spolu **5 184 zápisov** oproti roku 2018 s počtom zápisov **5 046**. Jednotlivé agendy boli v nasledujúcom zložení: **3 695 narodení** (71 %), **1 447 sobášov** (28 %) a **42 úmrtí** (1 %). Najvyšší podiel na zabezpečení požiadaviek na zápis matričných udalostí mali v roku 2019 ZÚ Praha (1 190 zápisov), Londýn (1 022), Viedeň (571), Bern (368) a Tel Aviv (368), ktoré vybavili 3 151 žiadostí, tzn. takmer 61 % z celkového počtu. Celkovo sa agenda matričných zápisov objavila v rôznom rozsahu v konzulárnej praxi až 65 ZÚ.

3.4. Agenda štátneho občianstva

ZÚ v rámci štátnoobčianskej agendy prijímajú a spracúvajú žiadosti občanov SR o vystavenie osvedčenia/potvrdenia o štátnom občianstve a prepustenie zo štátnoobčianskeho zväzku SR, a tiež **žiadosti cudzincov o udelenie štátneho občianstva SR**. **V roku 2019 sa**

konzulárne úseky ZÚ zaoberali vybavovaním 2 758 žiadostí tohto druhu (v roku 2018 – 2 828 žiadostí).

Najvyšší objem v rámci agendy štátneho občianstva predstavujú žiadosti o **vystavenie osvedčenia či potvrdenia štátneho občianstva SR**. V roku 2019 bolo na ZÚ predložených spolu **2 386** takýchto žiadostí, najviac bolo vybavovaných prostredníctvom ZÚ Londýn (371), Praha (364), Tel Aviv (262), Brusel (167), Ottawa (155) a New York (146).

Výrazne nižší počet žiadostí sa týkal prepustenia zo štátneho zväzku SR (235) a udelenia štátneho občianstva SR (137). Pokiaľ ide o prepustenie zo štátnoobčianskeho zväzku (sem sú zahrnuté aj prepustenia v dôsledku nadobudnutia občianstva iného štátu), najviac žiadostí (resp. oznámení) bolo predložených na ZÚ Praha (77), Viedeň (69), Mníchov (43) a ZÚ Bern (22). Pre porovnanie, v roku 2016 požiadalo o prepustenie zo štátneho zväzku 140 občanov, v roku 2018 až 264 a v roku 2017 spolu 231.

Počet žiadostí o **udelenie štátneho občianstva SR** predložených na ZÚ dosiahol v roku 2019 hodnotu **137**. **Najvyšší počet** žiadostí bol predložený na ZÚ Londýn (**38**), Praha (28), New York (18), a Bern (16) – išlo o 72 % celkového počtu. V prípade udelenia štátneho občianstva v roku 2019 sa počet žiadostí zvýšil v porovnaní s rokom 2018 iba o 1 žiadosť.

3.5. Konzulárne služby poskytované mimo sídla ZÚ

Dostupnosť konzulárnych služieb je okrem iného determinovaná rozsahom siete zastupiteľských úradov, ktoré v zahraničí vykonávajú konzulárne funkcie. Napriek tomu, že SR má svoje diplomatické a konzulárne úrady vo väčšine štátov, kde žije početnejšia slovenská komunita, v krajinách s rozľahlým teritóriom nie je z ich pohľadu dostupnosť konzulárnych služieb uspokojivá. V snahe o aspoň čiastočné zlepšenie tohto stavu niektoré ZÚ zabezpečujú konzulárne služby pre našich občanov formou **tzv. výjazdových konzulárnych dní mimo sídla svojich úradov**.

Najviac tento spôsob poskytovania služieb využíval ZÚ Londýn, ktorý v roku 2019 realizoval výjazdové konzulárne dni do miest Manchester, Newcastle upon Tyne a Edinburgh, v okolí ktorých žije najväčšia koncentrácia slovenských občanov v Spojenom kráľovstve. Bolo uskutočnených **6 výjazdov**, na ktorých bolo realizovaných **1 131 úkonov**, predstavujúcich príjem do štátneho rozpočtu v sume viac ako 20 000,- eur. V r. 2019 Budapešť pozitívne zareagovala na dožiadanie slovenskej strany, ktorej umožňuje bezplatne využívať priestory GK Maďarska v Manchestri na logistické zabezpečenie konzulárnych výjazdových dní.

ZÚ Ottawa uskutočnil v roku 2019 dva výjazdy do Toronta (jar/jeseň) a po jednom výjazde do Vancouveru a Calgary, kde zabezpečil spolu **742 úkonov**, predstavujúcich príjem 17 226,- eur.

GK New York poskytol svoje služby komunite Slovákov žijúcich v Chicagu a okolí počas 2 výjazdov (jar/jeseň), počas ktorých bolo zabezpečených **276 úkonov a podaní**, za ktoré boli vybraté správne poplatky v sume 5 383,- USD.

Zamestnanci **ZÚ Canberra** vycestovali na jeseň 2019 do Melbourne a Adelaide. V prospech krajanov počas výjazdových konzulárnych dní vybavili **11 dožiadaní** s príjmom 547,- AUD.

Počas výjazdových dní boli zabezpečované **predovšetkým žiadosti o cestovné pasy, náhradné cestovné doklady, zápisy matričných udalostí do osobitnej matriky, legalizačné úkony a žiadosti o výpis z registra trestov. Odozva na výjazdové konzulárne dni je spravidla pozitívna**, predovšetkým zo strany komunity žijúcej vo väčšej vzdialenosti od sídiel uvedených ZÚ, pre ktorú cestovanie do ich sídiel nezriedka predstavuje ťažko riešiteľné problémy (nevyhnutnosť vybavenia si dovolenky, výdavky na cestovné, zabezpečenie starostlivosti o deti v čase cesty a pod.).

3.6. Personálne posilnenie konzulárnych pracovísk ZÚ

Systemizácia (počet a štruktúra) miest na konzulárnych úsekoch ZÚ je priebežne konfrontovaná s vyhodnocovaním objemu a trendov jednotlivých konzulárnych agend tak, aby personálne obsadenie čo najefektívnejšie odrážalo potreby konzulárnej služby a jej klientov – občanov SR a (v kontexte vízovej a pobytovej agendy aj) cudzích štátnych príslušníkov.

V roku 2019 v rámci **implementácie vládnej Stratégie pracovnej mobility cudzincov v SR** boli prijaté rozhodnutia o personálnom posilnení konzulárnych úsekov zastupiteľských úradov v teritóriách, z ktorých je zaznamenaný zvýšený príliv žiadostí o prechodný pobyt v SR za účelom zamestnania – **Hanoj, Dillí, Belehrad, Kyjev, Peking a Jakarta (z dôvodu priakreditovaných Filipín)**. Na konzulárny odbor MZVEZ SR boli prijatí **dvaja zamestnanci najmä za účelom ich krátkodobého vysielania ako výpomoc** na tie ZÚ, na ktorých vznikne *ad hoc* náhly nárast dožiadaní vo vízovej a pobytovej agende v kontexte zamestnávania cudzincov v tzv. nedostatkových profesiách v SR.

V súvislosti s **prípravou na brexit** konzulárna služba v r. 2019 na základe príslušného uznesenia vlády SR priebežne monitorovala počet dožiadaní osobitne v pasovej (a inej dokladovej) agende na ZÚ Londýn a Dublin, pričom **navýšila systemizáciu konzulárneho úseku v Londýne a vyslala výpomoc z ústredia na konzulárny úsek do Dublinu** tak, aby bola absorpčná kapacita oboch ZÚ prispôsobená dopytu klientov.

3.7. Elektronizácia konzulárnych služieb

V rámci národného projektu „Elektronizácia služieb na úseku ochrany práva záujmov občanov a podnikateľov SR v pôsobnosti Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR“ majú žiadatelia o konzulárne služby možnosť využívať na podanie žiadostí o vybrané konzulárne služby aj elektronické podania. **Z celkového počtu 74 ZÚ, ktoré sú poverené výkonom konzulárnych služieb, sú v súčasnosti elektronické moduly slúžiace na elektronizáciu konzulárnych agend plne sprístupnené na 65 ZÚ. Bez možnosti využitia príslušných elektronických aplikácií nateraz zostáva 9 „malých“ ZÚ, na ktorých nie sú, vzhľadom na miestne špecifiká, vytvorené príslušné technické podmienky (ZÚ Abuja, Addis Abeba, Békešská Čaba, Kišiňov, Podgorica, Priština, Tbilisi a Tirana), resp. vzhľadom na veľmi nízky počet konzulárnych úkonov nie je elektronizácia potrebná (ZÚ Vatikán).**

Výhodou elektronizácie konzulárnych služieb je úspora času pre žiadateľov o konzulárne služby, ktorým sú dostupné prostredníctvom príslušných webových domén. Vyplnením a odoslaním elektronického formulára príslušnej žiadosti a výberom termínu návštevy na konzulárnom pracovisku sú splnené základné predpoklady na elektronické spracovanie žiadosti. V niektorých prípadoch (napr. pri podávaní žiadosti o výpis z registra trestov) je možné výstup elektronickej služby získať ešte v čase návštevy ZÚ, čo predstavuje

pre žiadateľov významnú časovú úsporu. Zvyšovanie počtu podaní v uvedenej agende svedčí o záujme žiadateľov o takýto druh služieb.

V roku 2019 pokračoval trend zvyšovania počtu žiadostí o konzulárne služby podaných elektronicky. Kým v roku 2018 bolo ZÚ doručených spolu 19 766 žiadostí o konzulárne služby (z toho napr. 9 653 žiadostí o cestovné pasy, 2 634 žiadostí o občianske preukazy a 1 749 žiadostí o výpis z registra trestov), **v roku 2019 bolo elektronicky doručených celkom 22 152 žiadostí o konzulárne služby. Aj v uvedenom roku bol najvyšší počet žiadostí o doklady celkom 15 421** (z toho cestovné pasy 11 160, občianske preukazy 2 770, náhradné cestovné doklady 1 202).

Najvýraznejší podiel na elektronicky spracovaných agendách má tradične ZÚ Praha, ktorý elektronicky vybavil 8 707 podaní, čo predstavuje 39 % všetkých elektronických podaní a **ZÚ Londýn 8 236 elektronických podaní** (37 % všetkých podaní). K ostatným ZÚ s výraznejším podielom elektronicky vybavených žiadostí patria Bern (1 372), Dublin (932) a Haag (763). Najčastejšie elektronicky vybavovanou agendou bola agenda cestovných pasov, občianskych a vodičských preukazov, výpisu z registra trestov, ale aj zápisov do osobitnej matriky.

4. POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ

4.1. Konzulárne informačné centrum

Konzulárne informačné centrum (ďalej „KIC“), ktoré v pracovnom čase poskytuje telefonické informácie z oblasti výkonu konzulárnych činností (pozn. v mimopracovnom čase jeho činnosť supluje diplomatická služba ministerstva) **zaznamenalo v roku 2019 spolu 9 082 dožiadaní,** čo predstavuje nárast o 463 oproti roku 2018.

Najvyšší počet volaní (3 312) spadá do oblastí „Cestovné odporúčania“ a „Ostatné“ (2 288), v oboch s nárastom oproti predchádzajúcemu roku. Najčastejšie kladené otázky sa týkali **podmienok cestovania do jednotlivých destinácií** (platnosť cestovných dokladov, možnosť cestovania na občiansky preukaz, vízový režim, brexit...). **a bezpečnostnej situácie v nich.** Volajúci sa ďalej zaujímali o **možnosti riešenia konkrétnych situácií,** do ktorých sa dostali slovenskí občania v zahraničí, pričom ako prvý kontakt nezvolili ZÚ SR v krajine, kde situácia vznikla (napr. v prípadoch pokutovania v zahraničí, nevyplatených miezd, neočakávanom rozviazaní pracovného pomeru v zahraničí, zdravotných problémoch, odcudzených tabuliek s EČV, cestovaní s maloletými deťmi bez sprievodu rodičov). **V kategórii „Ostatné“** bolo zaregistrovaných množstvo hovorov spojených s problémami občanov po návrate do SR z dlhodobého pobytu v zahraničí (evidencia v zdravotnej či sociálnej poisťovni a pod), podmienkami sobášov v zahraničí, cestovania s domácimi zvieratami, pozvaní pre cudzincov na návštevu SR, kontaktov na ZÚ SR či cudzích štátov akreditovaných v/pre SR.

Približne rovnaký počet volaní bol v rokoch 2019 a 2018 **v oblasti „Víza“** (799 verzus 804), pričom za špecifikum možno označiť otázky k podmienkam vstupu do SR kladené našimi občiankami v mene cudzincov – priateľov, snúbencov či manželov, zväčša občanov z tretích štátov mimo EÚ. Výrazný pokles bol zaznamenaný **v oblasti „Osvedčovanie verejných listín“**, a to o 1 031 menej hovorov v porovnaní s predchádzajúcim rokom, čo môže byť výsledkom väčšieho záujmu občanov samostatne si vyhľadať tieto informácie, prehľadne spracované na webovej stránke MZVEZ SR. Pokles dožiadaní bol zaznamenaný aj **v oblasti**

„**Cestovné doklady**“ (401 telefonátov oproti 525 telefonátom v roku 2018), z čoho je možné usúdiť, že občania žijúci v zahraničí kontaktujú priamo ZÚ SR v tej-ktorej destinácii. **V oblasti „Úmrtia občanov SR v zahraničí“** bol zaregistrovaný nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom a **v oblasti „Zranenia a hospitalizácia“** naopak výrazný pokles. Hovory týkajúce sa „Strát a krádeží dokladov“ boli porovnateľné s predchádzajúcim rokom, zaznamenané bolo len mierne zvýšenie.

Uvedené skutočnosti potvrdzujú, že **počet telefonických dopytov od volajúcich na KIC - konzulárne informačné centrum sa zvyšuje najmä počas letnej turistickej sezóny a pri mimoriadnych a krízových situáciách v zahraničí**, ktorých sú (potenciálne) účastní aj občania SR, nachádzajúci sa v danom čase v (potenciálne) postihnutých krajinách. Naopak, **pokles dopytov v niektorých agendách môže byť výsledkom väčšej uvedomelosti a ochoty občanov samostatne si vyhľadať informácie na webovej stránke rezortu, resp. príslušného ZÚ.**

4.2. Využitie informačno-komunikačných technológií na sprístupňovanie informácií

Súčasťou odporúčaných opatrení, ktoré by mali vykonať občania pred cestou do zahraničia, je vyplnenie **registračného formulára sprístupneného na webovom sídle MZVEZ SR**. Táto bezplatná služba umožňuje zaregistrovaným osobám prístup k dôležitým informáciám a ich včasné varovanie pri cestách do rizikových oblastí či oblastí postihnutých prírodnými katastrofami alebo bezpečnostnými hrozbami. **Pokiaľ v roku 2018 bol v porovnaní s rokom 2017 evidentný pokles osôb zaregistrovaných v registračnom formulári takmer o 30 %** (51 362 registrácií v roku 2018 a 72 268 registrácií v roku 2017), **situácia v roku 2019 mala opačný vývoj**. Ku koncu minulého roku sa v spomínanej aplikácii pred cestou do zahraničia **zaregistrovalo celkom 64 045 osôb**. **V porovnaní s rokom 2018 išlo o nárast takmer o 25 %**. **K nárastu zrejme prispela aj zvýšená propagácia dobrovoľnej registrácie prostredníctvom nástrojov verejnej diplomacie počas roku 2019.**

Najviac registrácií vykonali v roku 2019 slovenskí turisti cestujúci do Turecka (7 935), Egypta (5 951), Talianska (4 245, nárast oproti roku 2018 o 57 %), Chorvátska (3 212), Grécka (2 480) a Španielska (2 354). Z ďalších mimoeurópskych destinácií bolo najviac registrácií pri cestách do Tuniska (1 422), Izraela (1 400), Maroka (993) a Mexika (531). Celkovo bol zaznamenaný nárast pre tradičné mimoeurópske turistické destinácie, ako sú Turecko (nárast o 26,5 %, v roku 2018 evidovaný pokles o 32 %), Egypt (nárast o 6,5 %, v roku 2018 bol zaznamenaný pokles o 25%), Tunisko (v roku 2019 nárast o 18 %, v roku 2018 pokles o 35 %).

Medzi služby, ktoré poskytuje MZVEZ SR občanom cestujúcim do zahraničia, patrí už takmer 10 rokov zasielanie tzv. **uvítacích SMS držiteľom SIM kariet slovenských mobilných operátorov pri prekročení hraníc cudzích štátov**. Ohlasy a skúsenosti občanov SR cestujúcich do zahraničia nasvedčujú, že tento druh služieb našiel medzi nimi uplatnenie a v mnohých prípadoch úspešne slúži svojmu účelu. I keď niektoré ZÚ zaznamenali znížený počet volaní a zdá sa, že si občania lepšie uvedomujú obsah textu SMS (pozn. – po jeho obsahovej úprave v roku 2018), naďalej sa vyskytujú prípady, kedy volajúci neúmyselne a niekedy aj úmyselne neakceptujú účel SMS, ktorým je umožniť kontakt so ZÚ v akútnych prípadoch potreby konzulárnej pomoci a zneužívajú volanie na pohotovostnú linku ZÚ za účelom sťažností na kvalitu poskytovaných služieb v hoteloch, získavanie dostupných turistických informácií, resp. otázky týkajúce sa dopravnej situácie, parkovania, čerpania pohonných hmôt, služieb operátorov a pod. Mnohí občania si neuvedomujú, že pohotovostný kontakt na ZÚ nenahrádza políciu, rýchlu zdravotnícku pomoc, asistenčnú službu poisťovne,

nie je ani linkou dôvery a neslúži na poskytovanie bežných konzulárnych informácií, ktoré nesúvisia s krízovou situáciou či stavom núdze.

Na tomto mieste sa žiada pripomenúť, že administrátorom elektronických služieb spomínaných v tejto časti správy je tlačový odbor MZVEZ SR, aj napriek tomu, že ich praktické využitie úzko súvisí s činnosťou konzulárnej služby.

4.3. Tlačová konferencia a informačné šoty

Tlačová konferencia venovaná príprave na hlavnú (letnú) turistickú sezónu sa stala dôležitým nástrojom sprístupňovania informácií o podmienkach cestovania a pobytu slovenských turistov v zahraničí a príslušných preventívnych odporúčaní konzulárnej služby. **Riaditeľ konzulárneho odboru vystúpil na tlačovej konferencii k letnej turistickej sezóne 13. 6. 2019 a následne 8. 11. 2019 na tlačovej konferencii k zimnej turistickej sezóne, v rámci ktorej prezentoval aj vyhodnotenie letnej turistickej sezóny.** Na oboch tlačových konferenciách odzneli mnohé praktické rady ako bezpečne stráviť dovolenku v zahraničí a tlmočené boli užitočné informácie o poskytovaných konzulárnych službách. Riaditeľ konzulárneho odboru informoval cestujúcu verejnosť aj prostredníctvom účasti v živom vysielaní elektronických médií (dvakrát SRo, STV a TV JOJ).

V roku 2019 pokračoval konzulárny odbor v súčinnosti s tlačovým odborom v príprave **seriálu krátkych šotov** s cieľom prostredníctvom webového sídla rezortu a sociálnych sietí **priblížiť verejnosti prístupnou formou hlavné úlohy a výzvy konzulárnej služby.** Išlo o najmä o nasledovné témy: čo je to konzulárna služba a aké sú jej úlohy a možnosti; prečo sa vykonávajú kontroly na (vnútorných) schengenských hraniciach; prečo sa odporúča dobrovoľná registrácia pred cestou do zahraničia..., ktoré prezentoval riaditeľ konzulárneho odboru. Pred letnou turistickou sezónou bola spracovaná a verejnosti sprístupnená séria infografík s praktickými cestovnými informáciami k najobľúbenejším turistickým destináciám (Chorvátsko, Turecko, Grécko, Bulharsko, Egypt, Tunisko, Španielsko, Taliansko, Cyprus, Spojené štáty, Írsko...“). Na sociálnej sieti zverejnil tlačový odbor aj viaceré šoty týkajúce sa brexitu a jeho dopadov na práva občanov žijúcich v Spojenom kráľovstve, resp. občanov tam cestujúcich.

5. VÍZOVÁ PRAX

5.1. Vízová agenda

V roku 2019 bolo výkonom vízovej agendy poverených 51 ZÚ z celkového počtu 74 ZÚ vykonávajúcich konzulárne činnosti. Z nich sa 7 nachádza v krajinách schengenského dohovoru (tzv. regionálne vízové centrá) a ich územná pôsobnosť pre vízovú agendu je rozdelená tak, aby pokrývali všetky členské štáty (ďalej len „ČŠ“) Schengenu.

V roku 2019 ZÚ prijali spolu 32 034 žiadostí o udelenie víza. Pri porovnaní počtu žiadostí o víza, ktoré boli prijaté v rokoch 2018 (29 788 žiadostí), 2017 (44 540), 2016 (64 958), 2015 (77 921), 2014 (106 417) a 2013 (132 898) bol po dlhodobom medziročnom poklese o viac ako dve tretiny v rokoch 2013 až 2018 **zaznamenaný v roku 2019 opätovný nárast záujmu o víza.** Až do roku 2016 sa do poklesu počtu žiadateľov o víza premietal predovšetkým pretrvávajúci konflikt medzi Ruskom a Ukrajinou a od polovice roku 2017 zrušenie vízovej povinnosti pre občanov Ukrajiny, držiteľov biometrických pasov.

Nárast počtu žiadostí o víza v r. 2019 je spojený so zavedením outsourcingu pri zbere údajov a žiadostí o schengenské víza SR v decembri 2018 v 10-ich tretích štátoch prostredníctvom tzv. vízových centier spoločnosti VF Worldwide Holdings Ltd. (známej pod obchodným menom VFS Global), ktorá je svetovým lídrom v oblasti vízového outsourcingu. Otvorením vízových centier v 10 štátoch sveta sa zjednodušila dostupnosť získania víza pre mnohých návštevníkov SR. Ďalším faktorom, ktorý sa podpísal pod zvýšenie počtu udelených víz, je nárast záujmu o vydanie národného víza SR za účelom podania žiadosti o pobyt priamo na našom území, a to najmä v kontexte Stratégie pracovnej mobility cudzincov v SR.

V roku 2019 bol najvyšší počet žiadostí zaznamenaný na ZÚ v Rusku a Bielorusku. V roku 2019 sa ZÚ Moskva, Minsk a Sankt Peterburg podieľali na celkovom počte prijatých žiadostí resp. vydaných víz takmer 43 % (13 712 žiadostí o vízum), pričom na ZÚ Moskva a Sankt Peterburg bolo prijatých spolu 9 346 žiadostí (29 %) a na ZÚ Minsk 4 366 (14 %). K ďalším ZÚ s najvyšším počtom prijatých žiadostí o vízum patria ZÚ Hanoj (3570), Dillí (1867), Peking (1679), Nikózia (1114), Istanbul (1105), Káhira (957), Nur-Sultan (756), Kuvajt (683) a Šanghaj (724).

V roku 2019 bolo udelených 29 149 víz. Zamietnutých bolo 2 702 žiadostí. Nesúlad medzi počtom prijatých žiadostí na jednej strane a počtom udelených víz resp. zamietnutých žiadostí o víza na strane druhej je spôsobený najmä presahom istého počtu vízových konaní z roku 2018 a tiež ich presahom do roku 2020.

Žiadosti o udelenie víz a udelené víza podľa typu víz na ZÚ SR podľa štátnej príslušnosti žiadateľov v roku 2019 – TOP 20

2019								
Štátna príslušnosť	Spolu	Žiadosti o udelenie víz			Spolu	Udelené víza		
		Víza typu A	Víza typu C	Víza typu D		Víza typu A	Víza typu C	Víza typu D
Rusko	10 350	0	9 503	847	10 292	0	9 428	864
Bielorusko	4 415	0	4 304	111	4 403	0	4 295	108
Vietnam	3 598	0	657	2 941	2 768	0	570	2 198
Čína	2 535	0	2 264	271	2 295	0	2 071	224
India	2 127	0	1 624	503	1 685	0	1 256	429
Turecko	1 678	0	1 340	338	1 413	0	1 111	302
Egypt	937	0	885	52	668	0	620	48
Kazachstan	675	0	511	164	649	0	493	156
Irán	591	0	284	307	410	0	207	203
Kuvajt	560	0	547	13	561	0	548	13
Indonézia	504	0	486	18	505	0	486	19
Južná Afrika	331	0	324	7	329	0	322	7
Ukrajina	328	0	206	122	320	0	202	118
Uzbekistan	326	0	273	53	246	0	223	23
Thajsko	265	0	183	82	262	0	181	81
Libanon	232	0	227	5	203	0	199	4
Filipíny	166	0	109	57	143	0	87	56
Kosovo*	159	0	131	28	130	0	107	23
Pakistan	131	0	110	21	71	0	56	15
Palestína	115	0	98	17	98	0	82	16

ostatné štátne príslušnosti	2 065	0	1 138	927	1 637	0	892	745
SPOLU	32 088	0	25 204	6 884	29 088	0	23 436	5652

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

5.2. Víza vydané v rámci zastupovania vo vízovom konaní

V zmysle dvojstranných dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní **v roku 2019 prijali vízové pracoviská ZÚ SR za iné ČŠ EÚ spolu 1 382 žiadostí o víza** (1 262 v roku 2018, 1 406 v roku 2017, 1 135 v roku 2016, 1 515 v roku 2015, 1 221 v roku 2014), a to ZÚ Nikózia (710 žiadostí), Minsk (609), Šanghaj (30), ZÚ Soul (15) Bukurešť (10) a Nairobi (8).

5.3. Outsourcing pri zbere údajov a žiadostí o víza

SR spolupracuje s externým poskytovateľom služieb na základe Zmluvy o spolupráci pri zbere údajov a žiadostí o víza medzi MZVEZ SR a outsourcingovou spoločnosťou VF Worldwide Holdings Ltd. podpísanej dňa 5. 11. 2018. Táto spoločnosť, ktorá bola vybratá na základe verejného obstarávania, poskytuje od decembra 2018 pre SR služby v desiatich krajinách afrického, ázijského a európskeho kontinentu (**Bielorusko, Čína, Egypt, India, Kazachstan, Kuvajt, palestínske územia – Gaza a Ramalláh, Rusko, Spojené arabské emiráty a Turecko**). V spomenutých krajinách je **t. č. otvorených 38 vízových centier** na prijímanie žiadostí o udelenie schengenských víz. Počet vízových centier môže byť po dohode s externým poskytovateľom rozšírený.

Zmluva o spolupráci medzi MZVEZ SR a VF Worldwide Holdings Ltd. bola uzavretá na päť rokov, hodnota kontraktu je 862 106 eur. Príjem externého poskytovateľa služieb (v závislosti od štátu) dosahuje výšku 10 – 18 eur za vízum, čo je suma, ktorú si žiadateľ o vízum pripláca za poskytnuté služby nad rámec správneho poplatku za udelenie schengenského víza (pozn. – od 2. 2. 2020 štandardne 80 eur, pre občanov Ruskej federácie na základe dohody EU-RU 35 eur).

Outsourcing vízových služieb je ústretovým krokom vo vzťahu k žiadateľom o víza, ktorý podstatne znižuje náklady žiadateľa na získanie víza, najmä v rozľahlých krajinách. **Využitie outsourcingu vo vízovej oblasti predstavuje pozitívny príspevok slovenskej diplomacie k aktivitám v oblasti ekonomickej diplomacie, prílevu zahraničných investícií, rozvoja turizmu a pri presadzovaní brandingu SR.**

5.4 Schengenské hodnotenie vo vízovej oblasti

Vykonávacím rozhodnutím Komisie EÚ č. C(2018)7115 final bolo stanovené vykonať hodnotenie uplatňovania schengenského *acquis* v roku 2019 v niektorých členských štátoch. **SR bola v oblasti vízovej politiky hodnotená na ZÚ Minsk a GK Istanbul v termíne 2. – 6. 12. 2019.** Hodnoteniu predchádzala intenzívna príprava zo strany MZVEZ SR a dotknutých ZÚ. Hodnotiacia komisia, zložená zo zástupcov Európskej komisie, Agentúry EÚ LISA a expertov z ČŠ, realizovala na oboch ZÚ kontrolu uplatňovania vízovej politiky v celom rozsahu stanovenom schengenskými predpismi. Hodnotiacia správa s prípadnými odporúčaniami by mala byť SR doručená vo februári 2020.

5.5. Zmeny vízových procedúr pre občanov SR

V roku 2019 nastali čiastočné zmeny vo vízovej praxi, ktoré občanom SR menia, resp. **vo väčšine prípadov zjednodušujú cestovanie** do niektorých ďalších štátov sveta.

Od **1. 1. 2019** je možné získať bezplatné jednovstupové elektronické vízum na účel obchodu, turistiky a humanitárny účel pre vstup na územie **Sankt Peterburgu a Leningradskej oblasti v Rusku** na https://electronicvisa.kdmid.ru/spb_home.html. Žiadateľ vyplní elektronickú žiadosť s pripojenou digitálnou fotografiou najneskôr 4 dni pred plánovanou cestou. E-vízum sa vydáva na obdobie 30 dní s právom pobytu do 8 dní od vstupu. Platnosť e-víza je teritoriálne obmedzená na prekročenie ruských štátnych hraníc leteckou, automobilovou a námornou dopravou, ako aj pešo výlučne na určených hraničných prechodoch.

Od **9. 4. 2019** nadobudol platnosť jednostranný bezvízový režim **Kirgizska** pre občanov SR, ktorý bol následne predĺžený do 31. 12. 2025.

Od **15. 4. 2019** je možné pre vstup do **Surinamu** požiadať o udelenie elektronického víza a turistickej karty online na <https://suriname.vfsevisa.com/suriname/online/home>.

Od **júna 2019** je možné požiadať o elektronické vízum do **Pakistanu** na <https://visa.nadra.gov.pk>.

Od **1. 7. 2019** je možné získať elektronické víza na jeden vstup do **Kaliningradskej oblasti v Rusku** na obchodný, humanitárny a turistický účel cez vybrané hraničné prechody (letisko Kaliningrad-Chrabrovo, námorné prechody v mestách Kaliningrad, Baltijsk a Svetlyj, pozemné prechody Bagrationovsk, Gusev, Mamonovo-Grzechotki, Mamonovo – Gronowo, Morskoje, Pograničnyj, Sovetsk, Černyševskoje a železničné prechody Mamonovo a Sovetsk). O elektronické vízum je možné požiadať na <https://electronic-visa.kdmid.ru> najneskôr 4 dni pred plánovaným vstupom s pripojenou digitálnou fotografiou. Elektronické vízum sa vydáva na 8 dní pobytu s platnosťou do 30 dní.

Od **9. 7. 2019** je možné požiadať o udelenie elektronického víza **Laosu** prostredníctvom <https://www.laovisa.gov.la>. Na základe e-víz môže byť cudzincom umožnený vstup len na medzinárodnom letisku Wattay a na hraničnom priechode Lao - Thai Friendship Bridge.

Pre turistické elektronické víza **Srí Lanky** platilo **od 1. 8. 2019 do 30. 1. 2020** skúšobné obdobie, počas ktorého mali občania SR turistické víza bez poplatkov.

Od **augusta 2019** je potrebné o víza do **Arménska** žiadať na veľvyslanectve vo Viedni, kam arménska strana presunula priakreditáciu SR z Prahy.

Od **27. 9. 2019** zaviedla **Saudská Arábia** pre vybrané krajiny, vrátane SR, možnosť získať vstupné víza pre krátkodobé turistické pobyty. Ide o historické rozhodnutie, nakoľko v minulosti nebolo možné vstúpiť do tejto krajiny za účelom turizmu. O elektronické turistické víza možno požiadať na <https://visa.visitsaudi.com/> alebo ich získať priamo pri vstupe do krajiny prostredníctvom elektronických kioskov a imigračných centier na tamojších letiskách. Platnosť víz je 1 rok s viacnásobnou možnosťou vstupu do krajiny počas platnosti víza po dobu (maximálne) 90 dní.

Od **10. 10. 2019** zaviedla **Čína** technické opatrenie na snímanie odtlačkov prstov a začala vydávať zodpovedajúce biometrické víza pre všetkých žiadateľov o čínske víza.

V **októbri 2019** zaviedol **Nový Zéland** povinnú elektronickú cestovnú autorizáciu (eTA) na <https://www.etanewzealand.com/> alebo <https://www.immigration.govt.nz/nzeta>. V období júl - október 2019 bola autorizácia nepovinná.

5.6. Dohody o zastupovaní vo vízovom konaní

V zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 z 13. júla 2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva, by členské krajiny mali byť prítomné na vízové účely vo všetkých tretích krajinách, ktorých štátni príslušníci podliehajú vízovej povinnosti. Pokiaľ nemá členský štát v niektorej tretej krajine vlastný konzulárny úrad, mal by sa snažiť o uzatvorenie dohody o zastupovaní s cieľom zamedziť tomu, aby žiadatelia o víza museli na prístup ku konzulárnym úradom vyvíjať neprimerané úsilie. Vydávanie víz v zastúpení je štandardnou formou spolupráce medzi členskými krajinami Európskej únie a uskutočňuje sa na základe bilaterálnych dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní.

SR dosiaľ uzatvorila dohody o zastupovaní vo vízovom konaní s pätnástimi členskými štátmi EÚ. Zmluvnými partnermi sú Belgicko, Česko, Holandsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko, Švédsko, Španielsko, Švajčiarsko a Taliansko. SR je týmito členskými štátmi **zastupovaná v 60 krajinách.** Recipročne SR zastupuje 6 členských štátov v 7 krajinách.

SR aj roku 2019 pokračovala v uzatváraní či zmenách už podpísaných dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní s inými štátmi EÚ.

1. 5. 2019 nastala zmena Dohody medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Spolkovým ministerstvom pre európske a medzinárodné záležitosti Rakúskej republiky o vykonávaní Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a spolkovou vládou Rakúskej republiky o vzájomnom zastupovaní prostredníctvom diplomatických misií a konzulárných úradov svojich štátov v konaní o udelenie víza (platná od 1. 12. 2009), ktorou **bolo ukončené zastupovanie SR Rakúskom v Spojených arabských emirátoch (Abú Dhabí), kde ZÚ SR od 14. 12. 2018 začal prijímať žiadosti o víza.**

Od 1. 6. 2019 sa zmenila Dohoda medzi Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí a obchodu Maďarska o vzájomnom zastupovaní vo vízovom konaní (platná od 1. 4. 2017). Touto zmenou **začalo Maďarsko zastupovanie SR vo vízovom konaní v Singapure (Singapur) a ukončilo zastupovania SR v Kazachstane (Almaty) a Indii (Bombaj), pretože v uvedených mestách boli v decembri 2018 otvorené vízové centrá spoločnosti VF Worldwide Holdings Ltd., ktoré pre SR prijímajú žiadosti o víza.**

Z dôvodu sfunkčnenia konzulárneho úseku na ZÚ Baku od 15. 11. 2019, SR **iniciovala ukončenie zastupovania SR Lotyšskom v Azerbajdžanskej republike. Lotyšská strana zatiaľ (do 30. 1. 2020) na predmetný návrh neodpovedala.**

V roku 2019 **belgická strana iniciovala rokovania za účelom rozšírenia zastupovania SR vo vízovom konaní v Konžskej demokratickej republike (Lubumbashi).** Na základe súhlasného stanoviska MV SR z 20. 1. 2020 môže MZVEZ SR pristúpiť k finalizácii zmeny Dohody medzi Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí

Slovenskej republiky a Federálnym ministerstvom zahraničných vecí, zahraničného obchodu a rozvojovej spolupráce Belgického kráľovstva o vzájomnom zastupovaní pri vydávaní víz (platnej od 1. 7. 2013).

Na základe Dohody medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Českej republiky o vzájomnom zastupovaní prostredníctvom diplomatických misií a konzulárnych úradov svojich štátov vo vízovom konaní (platná od 4. 11. 2011) **SR dočasne zastupovala ČR v Nairobi v termíne od 26. 4. - 1. 6. 2019.**

5.7. Programy pracovných dovoleníek – mobilita mladých

V roku 2019 neboli uzatvorené žiadne nové dohody, týkajúce sa programu pracovných dovoleníek alebo mobility mladých a nenastali ani zmeny aktuálnych dohôd (Austrália, Nový Zéland, Kanada, Japonsko a Taiwan). MV SR naďalej eviduje prípravu dohôd s Argentínou, Čile a Izraelom. Záujem o uzavretie programu prejavila v roku 2019 aj Južná Kórea.

5.8. Súčinnosť KONZ s inštitúciami SR

Počas roka 2020 spolupracoval KONZ s ostatnými štátnymi orgánmi SR pri zabezpečovaní víz pre zamestnancov štátnej správy pri zahraničných pracovných cestách do krajín s vízovou povinnosťou pre občanov SR. KONZ vystavoval v ich prospech podporné verbálne nóty pre ZÚ cudzích štátov a poskytoval **súčinnosť pri vybavovaní víz ústavným činiteľom SR a členom ich delegácií** pred oficiálnymi a pracovnými cestami do destinácií s vízovou povinnosťou. KONZ obdobnú súčinnosť poskytoval aj v prípade dočasných vyslaní zamestnancov na ZÚ.

6. KONZULÁRNE PRÍJMY

Príjmy z činnosti konzulárnych pracovísk ZÚ a GK SR pozostávajú z príjmov z vízovej činnosti a príjmov za poskytnuté konzulárne služby (správne poplatky). **Ich celková čiastka za rok 2019 dosiahla hodnotu 3 066 407,81 eur** (3 018 612 eur v roku 2018, 3 414 013 eur v roku 2017, 3 298 777 eur v roku 2016).

Z toho príjmy z vízovej činnosti predstavovali čiastku 1 080 065,71 eur (1 096 867 eur v roku 2018, 1 271 710 eur v roku 2017) **a za ostatné konzulárne služby 1 986 342,10 eur** (1 921 744 eur v roku 2018, 2 142 302 eur v roku 2017).

Príjmy za víza udelené v rámci zastupovania iných ČŠ EÚ vo vízovom konaní dosiahli 55 570 eur (52 943 eur v r. 2018, 39 574 eur v r. 2017).

Porovnanie finančných príjmov z činnosti konzulárnych pracovísk ukazuje, že **oproti roku 2018 sa zvýšili celkové príjmy za konzulárne služby o 47 796 eur**. Vo zvýšení príjmov z konzulárnej činnosti sa prejavil predovšetkým zvýšený záujem o konzulárne služby poskytované slovenským občanom ako sú napríklad vydávanie dokladov (t. j. cestovných pasov, občianskych a vodičských preukazov a náhradných cestovných dokladov), vyšší počet podaní v rámci matričnej a legalizačnej agendy a agendy vydávania výpisov z registra trestov.

Najvyšší podiel na príjmoch za poskytnuté konzulárne služby mali v roku 2019 **ZÚ Hanoj (452 224 eur, 255 457 eur v r. 2018), Moskva (302 082 eur, 288 728 eur v r. 2018),**

Londýn (269 907 eur, 233 040 eur v r. 2018), Praha (154 647 eur, 152 550 eur v r. 2018) a Minsk (124 135 eur, 131 999 eur v r. 2018). Vysoké konzulárne príjmy štandardne vykazujú ZÚ, ktoré vydávajú víza (Hanoj, Moskva, Minsk) a ZÚ v krajinách s početnou komunitou občanov SR (Londýn, Praha).

Konzulárne príjmy **za osvedčovanie verejných listín prostredníctvom pracoviska konzulárneho odboru MZVEZ SR** na Pražskej ul. č. 7 dosiahli v roku 2019 sumu **79 200,- eur.**

7. ZMENY PRÁVNÝCH PREDPISOV UPRAVUJÚCICH PÔSOBNOSŤ KONZULÁRNEJ SLUŽBY

Proces konsolidácie a aktualizácie všetkých konzulárnych predpisov, ktorý začal ešte v roku 2018, bol úspešne ukončený **schválením Smernice č. 46/2019 zo dňa 25. júla 2019 Konzulárna smernica, ktorá nadobudla účinnosť 1. septembra 2019.** Tento komplexný dokument pokrýva všetky postupy organizačných útvarov MZVEZ SR a ZÚ pri výkone konzulárnych činností podľa § 14a až 14i zákona č. 151/2010 Z. z. o zahraničnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Podstatnejšia legislatívna zmena po nadobudnutí účinnosti Konzulárnej smernice nastala **prijatím zákona č. 395/2019 o občianskych preukazoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinnosť od 1. 12. 2019)** a dotkla sa výkonu konzulárnych funkcií ZÚ na úseku občianskych preukazov (napríklad rozšírenie okruhu občanov, ktorí sú oprávnení na ZÚ požiadať o vydanie občianskeho preukazu, možnosť doručiť občiansky preukaz v zahraničí na adresu určenú občanom, možnosť odmietnuť vydanie Potvrdenia o občianskom preukaze, právomoc ZÚ odobrať občiansky preukaz). Tento zákon zároveň novelizoval zákon NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov a dotkol sa aj zmeny sadzobníka správnych poplatkov v časti XVIII. Konzulárne poplatky.

V roku 2019 bol **viackrát novelizovaný zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.** Novelami sa v nepatrnom rozsahu upravili ustanovenia na úseku pobytovej agendy a prechodné ustanovenia, ktoré budú účinné po vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie.

Dňa 2. 2. 2020 nadobudne účinnosť nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1155 z 20. júna 2019, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 810/2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva (vízový kódex). Táto **novela vízového kódexu** prinesie zmeny pri výkone konzulárnych funkcií ZÚ na úseku rozhodovania o udelení schengenských víz (napr. zmena formulára žiadosti o udelenie schengenského víza, zmena vzoru rozhodnutia o zamietnutí, zrušení alebo odvolaní schengenského víza, rozšírenie okruhu oprávnených subjektov na podanie žiadosti o udelenie schengenského víza, zvýšenie vízových poplatkov).

KONZ v súvislosti s legislatívnymi zmenami, ktoré sa dotkli konzulárnej agendy, ako aj skúsenosťami z aplikačnej praxe, pripravuje **novelu Konzulárnej smernice.**

8. ČINNOST V PRACOVNÝCH SKUPINÁCH RADY EÚ, KONZULÁRNE KONZULTÁCIE

8.1. Činnosť v pracovných skupinách Rady EÚ

V priebehu roka 2019 sa konalo 9 zasadnutí **pracovnej skupiny Rady (EÚ) pre víza (PS VISA)**, ktorých sa zúčastňuje zástupca KONZ spolu so zástupcom Ministerstva vnútra SR. Vízoví experti EÚ rokovali o výslednom znení kompromisného návrhu novely nariadenia Vízového kódexu (návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 810/2009). Následne bol text predložený na schválenie Výboru stálych predstaviteľov (COREPER) a Rade ministrov pre spravodlivosť a vnútorné veci (JHA) a publikovaný v Úradnom vestníku. Nariadenie nadobudne účinnosť 2. 2. 2020.

PS VISA sa zaoberala aj hodnotením už existujúcej vízovej liberalizácie pre krajiny Východného partnerstva a západného Balkánu (okrem Kosova), či otázkou uľahčenia vízového styku pre ďalšie tretie krajiny ako Bielorusko, Tunisko a Čína. Viedla sa taktiež diskusia k štúdiu o možnosti digitalizácie procesu udeľovania víz a zavedenia elektronických víz. Ciele digitalizácie víz sú zo strany Európskej komisie (ďalej len „EK“) veľmi ambiciózne (cca rok 2026), z toho dôvodu EK vytvorila novú pracovnú skupinu, ktorej úlohou bude právne a technicky preskúmať jednotlivé možnosti a zapojiť národných expertov z rôznych oblastí do vývoja online portálu pre podávanie žiadostí o víza v spolupráci s agentúrou EÚ pre informačné systémy v oblasti spravodlivosti, tzv. eu-LISA.

Predmetom rokovaní PS VISA bola aj novela nariadenia k Vízovému informačného systému (VIS). Zástupcovia Rady EÚ, Predsedníctva a EP rokovali o návrhu v technickom aj politickom trialógu.

Podľa potreby sa zástupca KONZ zúčastňuje taktiež **ad hoc expertných rokovaní Vízového výboru EK – Visa Committee** (4 zasadnutia v roku 2019). Cieľom zasadnutí je výmena názorov a praktických skúseností ČS v oblasti výkonu vízovej agendy a stanovenie harmonizovaného postupu na úrovni EÚ. Hlavnou agendou Vízového výboru v roku 2019 bola revízia textu rozsiahlej príručky k Vízovému kódexu na základe revidovaného textu Vízového kódexu. Príručka slúži ako návod pre zamestnancov vykonávajúcich vízovú agendu a obsahuje praktické príklady postupov uplatňovaných v praxi ako aj príklady vhodnej praxe. Experti vo výbore taktiež rokujú o harmonizovaných zoznamoch podporných dokumentov pre udeľovanie víz v rámci miestnej schengenskej spolupráce. EK taktiež prezentovala návrhy zmien v Príručke vízového kódexu pre organizáciu vízových sekcií a miestnu schengenskú spoluprácu.

V roku 2019 sa konalo 6 zasadnutí pracovnej skupiny Rady (EÚ) pre konzulárnu spoluprácu (COCON), ktorej sa pravidelne zúčastňuje zástupca KONZ a odboru krízového manažmentu. Na zasadnutiach sa riešila problematika konzulárneho krízového manažmentu, stav príprav krízových plánov v tretích krajinách v rámci miestnej konzulárnej spolupráce, problematika konzulárnych demaršov a konzulárnych iniciatív vo vybraných tretích krajinách a konzulárny dialóg medzi EÚ a USA, Kanadou a Austráliou.

Na zasadnutiach pracovnej skupiny v rámci rumunského predsedníctva pokračovali rokovania k návrhu smernice o náhradnom cestovnom doklade EÚ. Rokovania boli ukončené v prvom polroku 2019 a schválený text Smernice Rady (EÚ) 2019/997 z 18. júna 2019, ktorou sa zavádza náhradný cestovný doklad EÚ a zrušuje rozhodnutie 96/409/SZBP, bol publikovaný v Úradnom vestníku Európskej únie 20. 6. 2019. Prijatie technických špecifikácií sa očakáva

v polovici roka 2020. Následne je očakávaná diskusia o spoločnej výrobe náhradného cestovného dokladu EÚ (tzv. ETD). Po prijatí budú mať ČS EÚ 24-mesačnú lehotu na transpozíciu do právneho systému. Následne po 36 mesiacoch od prijatia je očakávané spoločné jednotné zavedenie ETD ČS EÚ do praxe.

V druhej polovici roka 2019 sa počas finskeho predsedníctva rokovalo o stave príprav konzulárno-krízových plánov v jednotlivých krajinách (Alžírsko, Madagaskar, Malajzia, Rusko), boli hodnotené konzulárno-krízové cvičenia, ako aj stav demaršov k Haagskemu dohovoru o občianskych aspektoch medzinárodných únosov detí z roku 1980 (Libanon, Peru).

8.2. Konzulárne konzultácie s partnerskými konzulárnymi službami

Konzulárne konzultácie s Ruskom sa konali v apríli 2019 v Bratislave a boli venované aktuálnym výzvam, ktorým konzulárne služby čelia v kontexte elektronizácie konzulárnych agend, s osobitným dôrazom na poskytovanie konzulárnej asistencie občanom v stave núdze. Prerokované boli viaceré nadrezortné témy – osvedčovanie verejných listín vydávaných druhou stranou najmä v rámci spolupráce vo veciach občianskych, rodinných a trestných, ďalej aktuálne výzvy v oblasti vízovej a pobytovej agendy a ďalší rozvoj siete honorárnych konzulátov na území druhého štátu. Konzultácie, ktoré sa konali na základe Plánu konzultácií medzi MZVEZ SR a MZV Ruskej federácie na roky 2018-2019, potvrdili obojstranný záujem o ďalší rozvoj spolupráce medzi Slovenskom a Ruskom aj v témach, ktoré majú presah do konzulárnej agendy – cestovný ruch, študentská výmena a kontakty na občianskej úrovni.

V júni 2019 sa v Bratislave konali konzultácie riaditeľov konzulárnych odborov rezortov zahraničia Slovenska, Česka, Maďarska a Poľska ako súčasť programových aktivít predsedníctva SR vo Vyšehradskej skupine (V4). Partneri z V4 sa vzájomne informovali o aktuálnych výzvach, ktorým konzulárne služby čelia v rôznych oblastiach vízovej agendy (príprava na schengenské hodnotenie Slovenska v decembri 2020, fungovanie outsourcingu pri zbere údajov a žiadostí o udelenie schengenských víz, vzájomné zastupovanie pri vydávaní víz) a pri poskytovaní konzulárnej pomoci občanom v štátoch, kde žiadna z krajín V4 nemá diplomatické zastúpenie. Pozornosť bola venovaná otázke pripravenosti na brexit a s tým súvisiacimi už prijatými resp. pripravovanými opatreniami, ako aj možnostiam užšej spolupráce konzulárnych služieb krajín V4 pri zdoľávaní výziev spojených s brexitom.

V septembri 2019 sa v Pretórii uskutočnili historicky prvé dvojstranné konzultácie SR a JAR na úrovni riaditeľov konzulárnych odborov. Konzultácie iniciovala slovenská strana v rámci dlhodobého úsilia o presadenie zrušenia vízovej povinnosti JAR pre občanov SR. Prediskutované boli aj otvorené prípady v oblasti justičnej spolupráce.

Konzulárne **konzultácie s Bieloruskom**, plánované na marec 2019 v Minsku, boli na žiadosť slovenskej strany krátko pred ich konaním odložené z dôvodu leteckého nešťastia v Etiópii, ktoré si vyžiadalo aj životy 4 občanov SR.

9. HONORÁRNE KONZULÁTY SR AKO NÁSTROJ ZLEPŠOVANIA DOSTUPNOSTI KONZULÁRNEJ POMOCI

SR na doplnenie profesionálnej siete zastupiteľských úradov, pre zabezpečenie funkcií zameraných na podporu hospodárskych, kultúrnych a iných stykov, ako aj na poskytovanie operatívnej pomoci slovenským fyzickým a právnickým osobám **ku koncu roka 2019**

využívala 192 funkčných honorárnych konzulátov. V roku 2019 bolo zriadených 18 nových honorárnych konzulátov, z toho 9 v Afrike, 6 v Európe a 3 v Amerike. V roku 2020 bude pokračovať dotváranie efektívnej siete honorárnych konzulátov, keď v procese prípravy na otvorenie je ďalších 10 honorárnych konzulátov.

10. VYBRANÉ PRÍKLADY ČINNOSTI KONZULÁRNEJ SLUŽBY NA ZÚ SR

ZÚ Addis Abeba v súvislosti s tragickou haváriou lietadla spoločnosti Ethiopian Airlines poskytoval konzulárnu asistenciu pozostalým a zabezpečil repatriáciu telesných pozostatkov 4 obetí z radov občanov SR.

ZÚ Belehrad asistoval pri repatriácii občianky SR, ktorá sa nachádzala v Srbsku v rámci dobrovoľníckeho programu. Organizátori sa obávali, že môže ohroziť seba a ostatných z dôvodu psychických problémov.

ZÚ Budapešť v spolupráci s policajným pridelencom SR poskytoval súčinnosť pri repatriácii účastníkov zájazdu v počte 35 detí a 5 dospelých, vrátane vodičov, ktorých autobus mal dopravnú nehodu pri obci Taktaharkány (v blízkosti Miškovca).

ZÚ Káhira úspešne asistoval slovenským klientom cestovnej kancelárie CK ETI Slovensko pri vyriešení situácie ohľadom ubytovania po prilete do Hurgady, kedy bol cca 20-člennej skupine turistov poskytnutý hotel nižšieho štandardu, ako mali v CK zakúpený.

ZÚ Nikózia zabezpečoval konzulárnu asistenciu slovenským občanom, ktorí boli ubytovaní v blízkosti muničného skladu v oblasti Kyrenia (územie tzv. Severocyperskej tureckej republiky). Následkom výbuchu a detonačnej vlny boli poškodené okolité hotelové komplexy, v ktorých sa v tom čase nachádzalo 228 slovenských občanov.

ZÚ Tokio poskytoval v súvislosti s následkami hurikánu Faxai konzulárnu asistenciu skupine 43 slovenských občanov zloženej z 38 detí a 5 dospelých osôb umeleckého súboru Cantica Nova z Trnavy, ktorí pre kalamitu a zablokovanie autobusu nestihli odlet z Tokia do Viedne.

11. ZÁVER

Každý občan SR v zahraničí má nárok na konzulárne služby, ochranu, asistenciu a pomoc bez ohľadu na to, či sa zdržiava v zahraničí dlhodobo alebo krátkodobo a bez ohľadu na to, či SR v danej krajine má alebo nemá svoje diplomatické či konzulárne zastúpenie. Občania SR cestujúci do zahraničia sa nezriedka ocitnú v situáciách, ktoré nedokážu prekonať bez pomoci ZÚ. Úlohou konzulárnych orgánov je prijať v takýchto situáciách adekvátne opatrenia, ktoré postihnutým občanom umožnia stav núdze prekonať. A to včasne, profesionálne a empaticky. V prípade potreby, ak ide o ohrozenie bezpečnosti, zdravia či životov našich občanov, využíva konzulárna služba mechanizmus krízového manažmentu alebo možnosti vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce.

Skúsenosti z činnosti konzulárnej služby v roku 2019 a predchádzajúcich potvrdzujú, že **konzulárna ochrana občanov SR v zahraničí patrí medzi konštantné priority jej činnosti a že sieť konzulárnych úradov (vrátane siete honorárnych konzulárnych**

úradov) plní v zahraničí často úlohu miesta prvého kontaktu a nezriedka aj jediného subjektu schopného poskytnúť našim občanom pomoc pri prekonaní ich problémov.

Aj v roku 2019 pokračoval štandardne vysoký záujem o konzulárne služby. Všeobecne je možné konštatovať, že bol zaznamenaný zvýšený záujem o nosné konzulárne služby (vydávanie cestovných dokladov, občianskych preukazov, matričná agenda), zaznamenaný bol nárast dopytu po vízach, zaznamenaný bol pokles v agende trestnej činnosti a mierny pokles prípadov úmrtí občanov v zahraničí. Výraznejšie sa zvýšil počet e-mailových žiadostí o poskytnutie konzulárnych či iných informácií.

Zvýšený záujem o poskytovanie konzulárnych služieb prostredníctvom elektronických podaní **predstavuje významný krok k modernizácii konzulárnej služby** a zrýchleniu poskytovaných služieb. Na niektorých ZÚ dosiahol **počet úkonov vybavovaných s využitím elektronických konzulárnych modulov výrazný podiel na celkovom počte zabezpečovanej agendy**. Oproti predchádzajúcim rokom sa využívanie elektronických konzulárnych služieb dostalo do povedomia širokej verejnosti a bol zaznamenaný výrazne zvýšený záujem o tieto formy konzulárnych podaní. Nadalej je potrebné monitorovať nové podnety vo využívaní elektronických konzulárnych služieb a na základe získaných skúseností prijímať opatrenia na ich čo najširšie uplatnenie v konzulárnej praxi. Potrebné je pokračovať **v propagácii možnosti dobrovoľnej registrácie občanov SR pred cestou do zahraničia prostredníctvom formulára na webovom sídle MZVEZ SR, ako aj v popularizácii funkcionalít a výhod bezplatnej mobilnej aplikácie „Svetobežka“**. Prebiehajúce technické vylepšenie oboch aplikácií s plánovaným nasadením do ostrej prevádzky na jar 2020 by malo zvýšiť ich atraktivitu a zároveň oba nástroje užívateľsky zjednodušiť.